

19. Про вищу освіту: Проект Закону України від 22.12.2010 №7486-1 : [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?pf3511=39329

20. Про Концепцію організації підготовки магістрів в Україні: Наказ Міністерства освіти України від 10.09.2010 № 99 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0099290-10>

21. *Чижевська Л.В.* Бухгалтерський облік як професійна діяльність: теорія, організація, прогноз розвитку: Монографія. — Житомир: ЖДТУ, 2007. — 528 с.

22. *Ярошенко Ф.* Віртуальний університет забезпечить впровадження інноваційного підходу в управлінні державними фінансами : [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://minfin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=276447&cat_id=276435

23. Развитие человеческого капитала: опыт Федерального казначейства: [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://academy.ru/t.asp?id=231>

24. *Свірко С.В.* Бухгалтерський облік в бюджетних установах України: методологія і організація: дис... д-ра екон. наук: 08.06.04 / Київський національний економічний ун-т імені Вадима Гетьмана. — К., 2006. — 520 с.

Стаття надійшла до редакції 15 січня 2013 року

УДК 657

Н. М. Старченко, здобувач кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

МЕТОДИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ КОРТРОЛЮ ВИПЛАТ ПРАЦІВНИКАМ У БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

АНОТАЦІЯ. У статті розглянуто питання, пов'язані з методикою проведення контролю виплат працівникам у бюджетних установах. Виділено основні шляхи перевірки розрахунків з оплати праці та пов'язаних з ними розрахунків, а також надано рекомендації щодо їх покращення.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: виплати працівникам, система контролю, фонд заробітної плати, контрольно-інспекційна діяльність.

АННОТАЦИЯ. В статье рассмотрены вопросы, связанные с методикой проведения контроля выплат работникам в бюджетных учреждениях.

Выделены основные пути проверки расчетов по оплате труда и связанных с ними расчетов, а также даны рекомендации по их улучшению.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: выплаты работникам, система контроля, фонд заработной платы, контрольно-инспекционная деятельность.

ABSTRACT. *The article deals with issues related to the method of control of employee benefits in public institutions. Allocated the basic ways of verification calculations of wages and related payments, and provided recommendations for improvement.*

KEY WORDS: *employee benefits, control system, payroll, control and inspection activities.*

Реформування бюджетного обліку в Україні вимагає удосконалення методики контролю за виплатами працівникам в бюджетних установах. Перевірка розрахунків щодо оплати праці є однією з важливих і складних ділянок контролю, так як торкає економічні інтереси усіх без винятку працівників установи [1, с. 241].

Основні моменти контрольно-інспекційної діяльності в бюджетних установах знайшли своє відображення в працях таких науковців, як: С. В. Бардаш, М.Т. Білуха, Ф. Ф. Бутинець, Л. В. Дікань [2], В. Г. Жила, М. А. Ілленкова, Л.М. Крамаровський [3], Н.М. Малюга, Т.Г. Мельник, Н.І. Петренко, В.О. Шевчук. Проте автори описують різні методики контролю організацій не зупиняючись саме на контролі виплат працівникам бюджетних установ.

Метою дослідження є огляд діючої методики контролю за виплатами працівникам, а також виділення основних напрямів контрольних процедур щодо розрахунків із заробітної плати саме в секторі загального державно управління .

У бюджетних установах виплати працівникам і їх контроль відбуваються на підставі нормативно-правових актів України, зокрема Кодексу законів про працю, Закону України від 24.03.1995 р. «Про оплату праці», постанов, інструкцій розпоряджень щодо оплати праці; генеральної, регіональних, галузевих угод, колективних договорів, у межах бюджетних асигнувань та позабюджетних доходів.

Згідно зі ст.8 Закону України «Про оплату праці» від 24.03.1995 р. № 108/95 — ВР [5] умови та розміри виплат працівникам бюджетних установ визначаються Кабінетом Міністрів України.

Погодинна оплата праці є найпоширенішою формою, що застосовується в бюджетних установах. Вона може бути простою

погодинною (для працюючих встановлюється тверда погодинна ставка); погодинно-преміальною (крім заробітку, відповідно до посадового окладу виплачується премія) та штатно-окладною (кожному працівникові встановлюється місячний посадовий оклад).

Найважливішим для підвищення ефективності здійснення видатків на виплати працівникам бюджетних установ є система контролю, загальним завданням якої є забезпечення соціального захисту працівників установи.

Відповідно до суб'єктів та органів, що реалізують контроль, його різнять на зовнішній і внутрішній. Провідне місце серед видів контролю здобув державний фінансовий контроль, який містить у собі контроль за дотриманням бюджетного законодавства, використанням державного та комунального майна.

Згідно Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю України» [6] державний фінансовий контроль виконується органом державного фінансового контролю через проведення державного фінансового аудиту, інспектування та перевірки державних закупівель.

Для правильного визначення зв'язності дій особи, які проводяться в ході державного фінансового контролю щодо виплат працівникам, необхідно визначити ряд завдань (табл. 1), що охоплюють перевіркою роботу всіх підрозділів і окремих працівників установи, що приймають участь у здійсненні виплат працівникам, або тих, які мають інформацію, пов'язану з цим процесом [7, с. 181].

Таблиця 1

**ЗАВДАННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ
ЩОДО ВИПЛАТ ПРАЦІВНИКАМ У БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ**

Форми контролю	Основні завдання
1	2
Державний фінансовий аудит	Сприяння бюджетній установі у забезпеченні правильності ведення бухгалтерського обліку виплати працівникам: — дотримання чинних законодавчих норм, що регламентують облік розрахунків з оплати праці; — контроль за правильністю ведення обліку виплат працівникам; — контроль за правильністю відображення даних у звітності установи щодо оплати праці.

Закінчення табл. 1

Форми контролю	Основні завдання
1	2
	Забезпечення дотримання фінансової дисципліни стосовно виплат працівникам: — забезпечення дотримання законодавчих норм при формуванні кошторису, а саме обґрунтованість запланованих видатків на оплату праці в кошторисі; — забезпечення законності використання фінансових ресурсів установи на виплати працівникам; — забезпечення дотримання податкового законодавства при розрахунках по оплаті праці. Організація дієвого внутрішнього фінансового контролю.
Інспектування	Виявлення фактів порушення законодавства щодо виплат працівникам. Встановлення винних у їх допущенні посадових осіб.

Враховуючи досліджені літературні джерела, можна сформулювати послідовність єдиної методики контролю виплат працівникам бюджетних установ, яку розглядають більшість авторів (рис. 1).

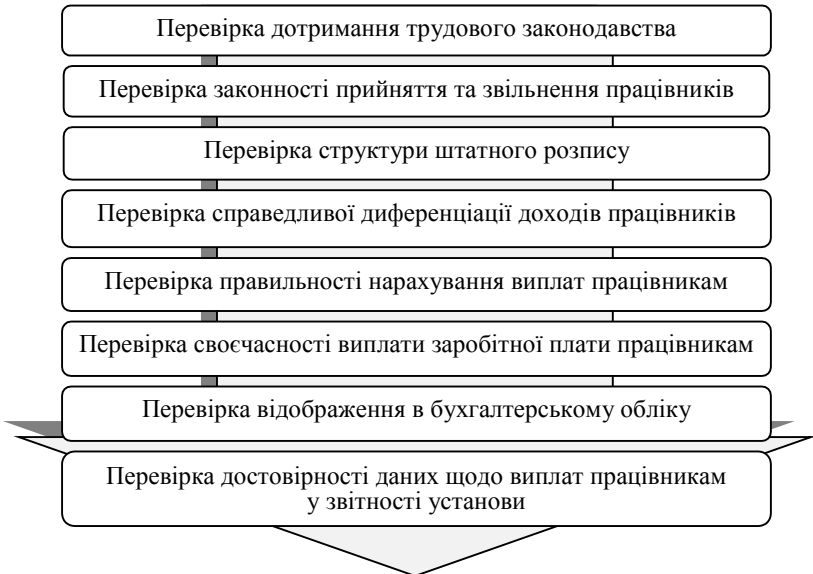

Рис. 1. Послідовність методики контролю виплат працівникам

Контроль за правильним витрачанням фонду заробітної плати здійснюють розпорядники коштів вищого рівня, Рахункова палата, органи державного фінансового контролю, органи Державної казначейської служби України й самі бюджетні установи, а також Міністерство соціальної політики України, професійні спілки та інші органи (організації), що представляють інтереси найманих працівників. Вищий нагляд за дотриманням трудового законодавства здійснює Генеральний прокурор України та підпорядковані йому прокурори.

Під час контролю за виплатами працівникам доцільно не лише виявити порушення і зловживання, а й знайти резерви економного витрачання коштів на заробітну плату.

Як правило, контроль з оплати праці здійснюють вибіркоким способом, його рекомендується організувати в такій послідовності:

1) перевірка використання затвердженого фонду заробітної плати (штатний розпису, ставки, нарахування й виплати, посадові оклади, розцінки, розміри надбавок, доплат, премій, винагород та інших заохочувальних і гарантійних виплат);

2) перевірка стану трудової дисципліни, організації праці і ведення особових справ працівників (кадрової документації);

3) перевірка правильності ведення документації за виплатами працівникам;

4) відповідність видатків на оплату праці кошторисним призначенням та обґрунтованість їх встановлення;

5) правильність визначення нарахувань на фонд оплати праці і відрахувань із заробітної плати працівників.

Отже, перевіряють стан обліку розрахунків з робітниками й службовцями щодо оплати праці та відрахувань на соціальне страхування. При цьому перевіряють правильність складання розрахунково-платіжних відомостей, звітів з питань праці та розрахункових відомостей щодо відрахувань на соціальне страхування.

Основними джерелами контролю є ряд документів, перелік яких наведено на рис. 2.

Перевірку достовірності зобов'язань за виплатами працівникам починають з підтвердження облікових даних сальдо по рахунку 66 «Розрахунки з оплати праці». Для цього кредитове сальдо за даним рахунком звіряється з підсумком переліку реєстрації платіжних відомостей або підсумком розрахунково-платіжної відомості. При погодинній системі оплати праці з'ясується об-

грунтованість використання тарифних ставок і посадових окладів, а також дотримання умов контрактів, а при відрядній — виконання кількісних і якісних показників, правильність вживання норм і розцінок [7, с. 337].

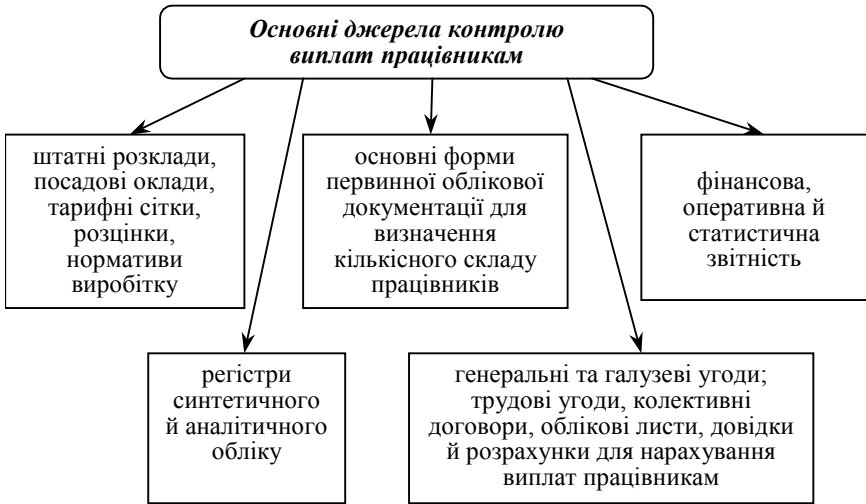

Рис. 2. Основні джерела контролю виплат працівникам у бюджетних установах

У ході контрольних процедур належить проконтролювати правильність застосування тарифних розрядів і відповідних їм тарифних ставок відповідно до Постанови КМУ від 30.08.2002 р. № 1298 «Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери» [4]. Необхідно перевіряти документи, що підтверджують виконання обсягів роботи, за які нараховується заробітна плата, — таблиці обліку робочого часу, класні журнали, журнали академічних груп, індивідуальні плани викладачів тощо.

Крім того, при проведенні контролю виплат працівникам у бюджетних установах необхідно перевіряти:

- порядок виплати заробітної плати сумісникам;
- розрахунок виплат працівникам, розрахунок яких проводиться виходячи із середньої заробітної плати працівника;

➤ цільове використання коштів загального фонду на оплату праці працівників бюджетних установ. Оскільки ці кошти, згідно ст. 55 Бюджетного кодексу України, є захищеними видатками Державного бюджету України [1];

➤ правильність розрахунку планових показників щодо виплат працівникам залежить обґрунтованість визначення в кошторисі суми видатків за кодом економічної класифікації 2120 «Нарахування на оплату праці», що також включено до переліку захищених статей видатків Державного бюджету;

➤ правильність нарахування і сплати єдиного соціального внеску;

➤ порядок обліку своєчасно не отриманих з каси установи сум заробітної плати (депонована сума).

Слід зазначити, що контрольні процедури, які здійснюються в ході перевірки виплат працівникам, дають можливість особі, яка безпосередньо здійснює цей контроль судити про достовірність даних первинного обліку бюджетної установи за період, який вибрано для перевірки.

Ураховуючи, що первинні документи регламентують нарахування, виплату заробітної плати та відносини з робітниками, вони мають вагоме значення під час перевірки оплати праці. В установі потрібно чітко закріплювати відповідальність за ділянками обліку виплат працівникам, а саме: облік використання робочого часу та особового складу, розрахунки з робітниками та службовцями тощо.

Проведене дослідження засвідчило, що контроль за використанням коштів на виплати працівникам у бюджетних установах має велике значення, у ході якого необхідно здійснювати процедурний контроль за використанням фонду заробітної плати. Крім того, контроль за виплатами працівникам є досить трудомістким процесом, який потрібно провадити досить уважно та старанно, оскільки видатки на заробітну плату в бюджетних установах становлять вагому частину від загальних видатків за кошторисом.

Бібліографічний список

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456–VI. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

2. Дікань Л.В. Контроль і ревізія [Текст] : навч. посіб. / Л. В. Дікань. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К. : Знання, 2007. — 327 с.

3. Крамаровский Л. М. Ревизия и контроль [Текст] : учебник / Л. М. Крамаровский: 4-е изд., перераб. и доп. — М. : Финансы и статистика, 1988. — 300 с.

4. Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери: Постанова КМУ від 30.08.2002 р. № 1298. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1298-2002-%D0%BF>

5. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 р. №108/95–ВР XII. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>

6. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 26.01.93 №2939-ХІІ [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>

7. Шидловская М. С. Финансовый контроль и аудит [Текст] : учебное пособие / М.С. Шидловская. — Минск : Вышэйшая школа, 2001. — 495 с.

Стаття надійшла до редакції: 04 березня 2013 року

УДК 657.421

Ю. В. Сташенко, к.е.н.,
доцент кафедри обліку підприємницької діяльності
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ЛІЗИНГОВІ ОПЕРАЦІЇ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

АНОТАЦІЯ. Стаття присвячена висвітленню питань про лізингові операції в бухгалтерському обліку, визначено поняття орендних (лізингових) операцій на підприємстві, розкриті головні переваги та недоліки лізингових операцій у бухгалтерському обліку та наведені пропозиції щодо вдосконалення лізингових операцій.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: оренда, лізинг, орендні (лізингові) операції, лізингові платежі, анuitет, рента, лізингодавець, лізингоотримувач, фінансовий лізинг, лізингове майно.

АННОТАЦИЯ. Статья посвящена освещению вопросов о лизинговых операциях в бухгалтерском учете, определено понятие арендных (лизинговых) операций на предприятии, раскрыты главные преимущества и недостатки лизинговых операций в бухгалтерском учете и приведены предложения относительно усовершенствования лизинговых операций.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: аренда, лизинг, арендные (лизинговые) операции, лизинговые платежи, анuitет, рента, лизингодавец, лизингоотримувач, финансовый лизинг, лизингов имущество.